

szakmai alapon, amitől az ő jelenlegi „ismertetése” – kedvenc szóhasználatával: mondjuk ki – fényévekre van.

Dr. Hernádi László Mihály

Sajnáljuk!

Szokatlan s szerencsére nem sűrűn előforduló helyzetbe került a szerkesztőség e repertóriumvita kirobbanása kapcsán. Könyvkritikákra, bírálatokra nem szokott észrevétel érkezni, most azonban megtörtént. A „szóaltassék meg a másik fél is” elve és joga okán természetesen helyt adunk a megbírált mű szerzőjétől érkezett ellenvéleménynek is.

Megkérdeztünk ma is élő, ismert repertóriumkészítőket, akik szívesen elmondták véleményüket, de arra nem vállalkoztak, hogy *megismételjék a szakma által már korábban megfogalmazott alapelveket*. Észrevételeiket megpróbáltuk teljes szakmai pontossággal feljegyezni, de fellapoztuk azok állásfoglalásait is, akik már nincsenek közöttünk.

Kertész Gyula írta: „A szerkezet és a mutatózás szorosan összefüggő módszertani kérdései váltották ki a legtöbb vitát szakmai körökben. A betűrendes, a tematikus vagy az időrendi repertórium-e a „legjobb”? ... A választ a periodikum tematikai-műfaji profiljának, a használók várható igényeinek, a feltárás mélységének és a »technikai szintnek«, vagyis az előállítás módjának figyelembevételével lehet megadni.” (Az egyedi sajtórepertorizálás újabb eredményei és problémái. In: Könyvtári Figyelő 1985. 4. sz. p. 387–397.)

A bírálat és a válasz alapvetően eltér egy fontos dologban: Surján Miklós a kezében lévő repertóriumról ír, Hernádi László Mihály viszont sokkal inkább Surján Miklósról.

A Surján Miklós által hiányolt törzsrész, amely „az eredetinek miniatűr, kicsinyített mása” egyszer (de csak egyszer!) időrendben közli a lap összes írását, s valamennyi mutató ezekre hivatkozik tételszámain keresztül. Ez helytakarékos megoldás, bár mindig oda kell lapozni, az meg munka. Van azonban két fontos szerepe: képet ad magáról a periodikumról és csökkenti a veszélyét annak, hogy *a szerző nélküli írások kimaradjanak a feltárásból*.

A szerzőkkel kapcsolatban van a könyvtáros/bibliográfus szakmának egy szabvánnyá vált megállapodása az egységesített szerzői névalakról. Az ettől eltérő névformákról utalók mutat-

nak az egységesített névre. (Ugyanilyen egységesítésre szükség van pl. a földrajzi nevek, testületek esetében is.) A repertórium használója szempontjából előnyös, ha a különféle változatban előforduló nevek egy helyre kerülnek, ám ha a névváltozattól, álnévtől nincs utalás az egységesítettre, a használó nem találhatja meg a számára szükséges információkat.

Az „íratlan szabályokhoz”: Szemle rovatunk művekről s nem szerzőkről szól, S. M. írásának címe ehhez az elvhez igazodik. (Ha merő véletlenségből nem fordulna elő az ismertetőben a szerző neve, a mű bibliográfiai leírása az írás végén mindenképpen tartalmazza – ahogyan most is.)

Ha *abban* van elvi megegyezés, hogy a repertórium feladata, értelme, célja: minden lehetséges módon segítse használóját a repertorizált periodikumok tartalmának minél sokrétűbb kereshetőségében, akkor nincs mit hozzátenni, miért van S. M.-nek hiányérzete. Azt minden bizonnyal nem várja, hogy a repertórium összeállítója lefordítsa a címet, ha az eredeti közlésben sincs, ám ha ott van, miért ne lehetne közölni – éppen az imént említett elv alapján. Mint ahogy az egy tárgyszó alatt nagy tömegben összegyűlt tételek további tárgyi finomítása sem mondvacsinált kíváncsalom...

Hogy mennyire nem csak „majdhogynem két különböző szakma” a kórbonctan és a paleopathológia, abban igaza van H. L. M.-nek. Az Új orvosi lexikon szerint pathológia: kórtan, kórbonctan: *anatomia pathologica*, paleopathológia: az őslények maradványainak betegségeivel foglalkozó tudomány. Válasz nélkül hagyja azonban S. M. néhány érdemi tárgyszavazási kifogását, pl. Avarok.

A számítógép segítségével hívása a repertorizálásban óriási lehetőség, éppen ennek révén lehet sokrétűbbé tenni azt a szolgáltatást, amit a repertórium kínál, ha több évtizednyi forrásanyagban szeretnénk keresni. (Nem *keresgélni*, mert ezt repertórium nélkül is megtehetjük.) A számítógépes program természetesen visszatérőzi a szerkesztő koncepcióját.

Végezetül: nem szeretnénk tetszelegni az igazságosztás (egyébként is nagyon kellemetlen és kényelmetlen) szerepkörében. Őszintén sajnáljuk, hogy egy szakmai szempontokat képviselő rovat személyes indulatok összecsapásának színterévé vált. Reméljük, csak egyszeri alkalommal. Az igazi döntnök úgyis az olvasó, a repertórium használója lesz. – *A szerk.*